

Rådet for Godt Indeklima

www.godtindeklima.nu

Dødt træ er vigtigt for naturen

Indeklimaforurening fra brændeovne og pejse

Tilmeld dig vores gratis
nyhedsbrev med råd og
vejledning til en sundere
bolig – læs mere på www.godtindeklima.nu

Vi opholder os størstedelen af livet i vores bolig, hvor god luftkvalitet er vital for vores sundhed og trivsel.

Ifølge Sundhedsstyrelsen er luftforurening en af de største risikofaktorer i forhold til dødelighed. Forureningen øger risikoen for kræft, hjertekarsygdomme, blodpropper, diabetes, rygerlunger, astma, bronkitis, allergi og andre alvorlige lidelser. Luftforurening er altså en af årsagerne til de sygdomme, som hver tredje dansker lider af, og forværrer samtidig den daglige livskvalitet for de ca. 750.000 danskere, der har en lungesygdom.

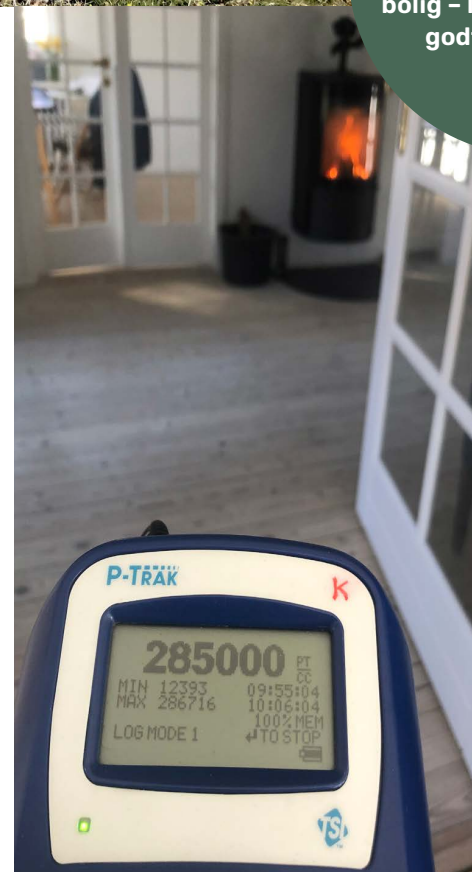
Heldigvis kan vi let reducere luftforureningen i vores boliger, hvis vi er opmærksomme på forureningskilderne og tænker os lidt om. Denne folder handler om indeklimaforurening fra brændeovne, men der er også mange andre vigtige forureningskilder i vores boliger, som du kan læse mere om på www.godtindeklima.nu

Overset forurening

Ifølge Miljøstyrelsen er brænderøg den mest helbredsskadelige danske forureningskilde. Røgen indeholder samme skadelige partikler og kræftfremkaldende tjærestoffer som tobaksrøg. Men kun de færreste danskere tænker over, at brændeovne og pejse også kan bidrage væsentligt til forureningen inde i deres boliger.

Brændeovne og pejse kan nemlig frigive et stort antal sundhedsskadelige partikler direkte til luften i stuen, hvorfra forureningen let kan spredes til resten af boligen. Luften i boligen kan forurennes til over 10 gange de niveauer, der ses på landets mest trafikerede veje i myldretiden.

Der kan ske en markant forurening af indeklimaet, uanset hvordan du tænder op, og uanset om din brændeovn er ny eller gammel. Målinger fra Danmarks Tekniske Universitet viser, at nye miljømærkede brændeovne også kan skabe høj indeklimaforurening. Røgsugere ser heller ikke ud til at løse problemet. Der eksisterer ingen grænse for, hvor meget brændeovne og pejse må forurene indeklimaet.

Brændeovne kan forårsage voldsom luftforurening inde i boligen.

Vi har ønsket en grænse i EU's nye Eco-design direktiv for, at fremtidens brændeovne ikke skal forurene indeklimaet. Det er dog usikkert, om vi får indført et krav. Et krav hjælper ikke de eksisterende boliger med brændeovne og pejse.

Løsninger

Den bedste løsning er at skruе lidt op for radiatoren og droppe brændeovnen, pejsen m.v. Hyggen kan bevares uden ild eller med en eldreven brændeovn eller TV-pejs. Så er forureningskilden elimineret.

Hvis du ikke kan undvære brændefyring, så luft ud i 3-5 min. med gennemtræk mindst en gang i timen (vinduer åbne i begge sider af huset), når du fyre – husk at slukke radiatorerne imens, så du ikke varmer for gråspurvener. Hold altid døren(e) lukket ind til rummet med brændeovnen, så forureningen ikke spredes til resten af boligen.

Naboens brænderøg

I nye boliger og energirenoverede boliger etableres ofte mekanisk ventilation for at forbedre indeklimaet. Da luftindtaget til ventilationen sidder på taget og naboens skorsten sidder på nabotaget, så oplever boligejere med mekanisk ventilation, at de får huset fyldt med naboens brænderøg.

Screeningmålinger foretaget af Rådet for Grøn Omstilling viser, at naboens brænderøg derved kan forurene indeklimaet i nye huse til meget højere niveauer end der måles på landets mest trafikerede veje i myldretiden – stik imod hensigten om, at den mekaniske ventilation skulle forbedre indeklimaet. Der er i øjeblikket ingen regulering, der forhindrer denne forurening. Familier i nye huse er magtesløse.

Røgfri varme

Grøn omstilling handler om at energirenovere boligmassen og stoppe afbrænding, dvs. overgangen til røgfri varme, der produceres via solvarme og varmepumper med el fra vindmøller, solceller m.v.

Vi skal udfase brændefyring, da røgen fra afbrænding af blot et kg tørt træ, under helt optimale fyringsforhold i en ny god miljømærket brændeovn, forurener 400.000.000 liter ren luft til Verdenssundhedsorganisationens grænseværdi.

Ved udfasning af brændefyring vil ca. 330 dødsfald – og ca. 5 mia. kroner i helbreds-skader – kunne undgås hvert eneste år i Danmark, ifølge DCE ved Aarhus Universitet. Til dette skal lægges helbredsgevinster fra mindre forurening inde i boliger med brændeovne og pejse.

Klimagevinster

I sommeren 2023 kom en klar afgørelse fra Forbrugerombudsmanden: Brændefyring skader klimaet.

Der frigives mere CO₂ ved opvarmning med træ end ved kul. Et kg CO₂ fra træ giver præcis samme globale opvarmning som et kg CO₂ fra kul. Klimaet kan ikke se forskel.

I bedste fald vil CO₂ fra brænde genoptages i nye træer, men med stor forsinkelse – prøv bare at tælle årringene i et stykke brænde. I den akutte klimakrise kan vi ikke løbe an på CO₂-optag de næste 30-50 år. Tværtimod skal mest mulig CO₂ holdes ude af atmosfæren, dvs. vi skal undgå afbrænding af træ, kul, olie og gas.

Endelig udleder brændeovne – særligt nyere brændeovne – store mængder klimaskadeligt sod, som bidrager til global opvarmning og accelererer isafsmeltningen i Arktis.

Du kan gavne
familiens og naboernes
sundhed og klimaet
– og samtidig gøre naturen
en tjeneste – ved helt
at droppe brændefyring

Øget biodiversitet

Dødt ved (grene og stammer) er grundlaget for mange insekter, der er en vigtig del af den danske biodiversitet.

I danske skove, parker og haver er der akut mangel på dødt ved til naturens mange arter. Det er en af årsagerne til biodiversitetens tilbagegang. Vi skal lade dødt træ indgå i naturens kredsløb og tjene som føde og levesteder for dyr. Lad derfor stammer, grene og brænde ligge i et hjørne af haven som hjem for pindsvin, tudser, insekter og mange andre dyr, der har svært ved at finde gode levevilkår i villahaverne.

Få en sundere bolig ved at følge rådene på www.godtindeklima.nu

Politisk indsats

Vi har brug for politikernes hjælp til at informere og for at komme forureningen til livs:

- 1) Myndigheder bør informere om forurening og klima- og naturskader grundet brændeovne, pejse m.v.
- 2) Der bør stilles krav i Svanemærket om, at brændeovne ikke må øge partikelforureningen inde i boliger.
- 3) Det bør overvejes at forbyde brændefyring i mindst 100 m omkreds af huse med mekanisk ventilation.
- 4) Der bør stilles Ecodesign-krav i EU om, at brændeovne ikke må øge partikelforureningen inde i boliger.
- 5) Vi skal starte med at udfase brændefyring i byer med fjernvarme i 2025 og derefter udenfor byerne.

Rådet for Godt Indeklima

www.godtindeklima.nu

Rådet for Godt Indeklima modtager midler fra Birdlife Europe og European Climate Foundation til arbejdet med at udfase brændefyring til gavn for folkesundheden, klimaet og biodiversiteten.